

СТАН СТВОРЕННЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНОГО СТАДА ОВЕЦЬ У СВК «КРИНИЧНЕ» БОЛГРАДСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

М. М. Богдан, М. К. Богдан

Одеський державний аграрний університет

На сьогодні вівчарство в Україні втратило можливість збільшення виробництва продукції за рахунок екстенсивного фактору, тому подальше його зростання у відповідних умовах стало можливим, головним чином, за рахунок збільшення безпосередньої продуктивності тварин. Таким чином, збільшення продукції овець можна вирішити при використанні овець цигайської породи різних внутрішньопорідних типів у відповідних природно-кліматичних зонах. Тому виникає необхідність вивчення племінної цінності тварин за господарсько-корисними ознаками в межах конкретного стада.

Ключові слова: *вівці, жива вага, шерсть, настриг, довжина, тоніна.*

Матеріал та методика досліджень. Задністров'я Одеської області, куди входить і СВК «Криничне», характеризується розвиненим напівтонкорунним вівчарством. Вівчарство СВК «Криничне» Болградського району Одеської області, як у всьому районі, створювалося шляхом покупки і контрактації овець у місцевого населення. Оскільки дана місцевість є споконвічною зоною розведення цигайських овець, поголів'я овець СВК (раніше колгоспу «Правда») у період його організації уявляло собою старий тип цигайських овець (румунське відріддя цигая, яке завозилось з Болгарії та Румунії) та їхніх помісей з місцевими грубошерстими вівцями типу волоських. За період з 2000 по 2020 р. поголів'я овець у СВК скоротилася з 7 тис. голів до 800 голів або на 11,4%. Також змінилося, на користь зменшення, виробництво вовни та м'яса на 1 голову. З чим це пов'язано, чому це сталося – ось питання? У 50-ті роки через низькі закупівельні ціни на цигайську шерсть і з метою підвищення настригу і отримання більш тонкої вовни місцевих цигайських овець схрещували з тонкорунними баранами. У результаті масової метизації утворився масив овець цигай-х тонкорунних помісей зі стоншеною шерстю. Таке схрещування не дало позитивних результатів, так як низький рівень годівлі не сприяв підвищенню продуктивності помісного поголів'я. Навпаки, це призвело до подрібнення овець, тобто ослаблення їхньої конституції, погіршення основних якостей цигайської вовни, втрати пружності і жорсткості її, стоншення і погіршення якості цигайських хутряних овчин. У зв'язку з поставленими завданнями, отримання високопродуктивних тварин, а саме з виробництва вовни в області, у т.ч. СВК, почали зворотне схрещування цигайських тонкорунних помісей з баранами цигайської породи. У результаті зворотнього схрещування у даному регіоні утворився масив овець тонкорунних цигайських помісей, переважно зі витонченою шерстю 60 і 58 якості, а більш високі ціни на вовну 60 і 58 якості не сприяли швидкому перетворенню місцевих помісей у типі цигайських овець.

Зазначені поміси і з'явилися вихідним матеріалом у роботі щодо подальшого їхнього породного поліпшення і підвищення конституційної міцності й продуктивності. У травні 2018 року, черговий раз, у СВК було проведено бонітування 1080 голів. Слід зазначити, що в основу поділу овець на класи при бонітуванні були покладені, головним чином, конституція тварин і характер вовняного покриву, так як за розвитком та величиною вони не задовольняли мінімальним вимогам для класових тварин. Це підтверджується даними за живою масою відібраних тварин. Так, середня жива маса вівцематок становила 35,68 кг, а ярки старше 1 року – 28,18 кг. Результати досліджень. Дані розподілу овець по класах представлені в таблиці 1.

Таблиця 1. Класовий склад овець СВК «Криничне»

Групи овець	Од. вим	Класність				
		еліта	I	II	брак	Всього
Барани-плідники	гол	7	-	-	-	7
	%	100				100
Вівцематки	гол	-	270	220	35	525
	%	-	51,4	41,9	6,7	100
Ярки 1 року	гол	-	275	173	100	548
	%	-	50,2	31,6	18,2	100
Всього	гол	7	545	393	135	1080
	%	0,6	50,5	36,4	12,5	100

Як видно з наведених у таблиці 1 даних, тварин з вовною цигайського типу і з гарною конституцією, віднесених до I класу, було 50,5%. До вибракованих віднесено 12,5% переглянутого поголів'я. Показники живої маси, настригу вовни у відібраних тварин в межах класів наведені в таблицях 2 і 3.

Таблиця 2. Жива маса відібраних вівцематок і ярки СВК, С

Групи овець	Гол.	Середня жива маса, кг	У т.ч. за класами			
			I		II	
			гол.	маса, кг	гол.	маса, кг
Вівцематки	490	35,68	270	36,4	220	34,8
Ярки 14 місяців	448	28,18	275	28,8	173	27,2

Таблиця 3. Настриг вовни відібраних вівцематок і ярки СВК, X

Групи овець	Гол.	Середній настриг вовни, кг	У т.ч. за класами			
			I		II	
			гол.	маса, кг	гол.	маса, кг
Вівцематки	490	2,99	270	3,21	220	2,72
Ярки 14 місяців	448	3,12	275	3,24	173	2,92

Дані, наведені в таблицях, свідчать про те, що продуктивність відібраних для селекції овець нижче вимог, передбачених для I класу інструкцією з бонітування цигайських овець. Слід зазначити, зовнішні чинники, які діють на організм, одні і ті ж самі, а відповідні реакції різні. У даному стаді різноманітність фенотипів утворилося у результаті різноманітності генотипів, які проявили різну ступінь реактивності, тобто здатності асимілювати дані умови середовища. Відповідні реакції на зовнішні умови визначаються, напевно, морфо-фізіологічними, функціональними будівлями різних організмів. Як зазначає П. Ф. Кіяткін (1964), різні організми будуть відрізнятися і ступенем пластичності реактивності в різних природно-кліматичних і господарських умовах, і різним ступенем опорності і витривалості до несприятливих факторів довкілля. Тому при проведенні племінної роботи щодо подальшого вдосконалення тварин, підвищення їхньої продуктивності важливо вивчати не тільки фенотипічні відмінності, а й генотипічні. Тварини, віднесені при бонітуванні до I класу, мали наступний стан вовняного покриву: довжина вовни в середньому у вівцематок – 8,35 см, у ярок – 8,84 см; густина вовни у середньому задовільна. Рівність шерсті за руном і наявності жиропота відповідали мінімальним вимогам для помісних тварин. За загальним розвитку переважна більшість тварин (78%) отримали задовільну оцінку. Розподіл за товщиною вовни тварин, виділених у I клас, показано у таблиці 4.

Таблиця 4. Товщина вовни овець, виділених у I клас

Групи овець	56 якості		50 якості		48 якості		Всього	
	гол.	%	гол.	%	гол.	%	гол.	%
Вівцематки	205	41,84	229	46,73	56	11,43	490	100,0
Ярки	189	42,19	252	56,25	7	1,56	448	100,0

З даних таблиці видно, що вівцематок з товщиною вовни 56 якості було 41,84%, 50 якості – 46,73%, а 48 якості – 11,43%, відповідно ярок – 42,19; 56,25; 1,56 %. З 7 голів прбонітованих баранів-плідників 2 голови виявилися непридатними для племінного використання і були вибраковані зі стада, 5 голів або 71,4% можна використовувати як основних плідників. У результаті детального аналізу стану вівчарства СВК, був намічений ряд заходів щодо докорінної перебудови його ведення і поліпшення племінної роботи. Перш за все були поставлені наступні завдання: поліпшити техніку ведення галузі, сформувати отари вівцематок за класами. Забезпечити роздільне утримання та диференційоване годування вівцематок, ярок, валахів і баранів-плідників; спеціалізувати чабанські бригади за доглядом, утриманням і годівлею окремих отар, за вирощуванням ярок і за нагулом валухів; широко впровадити в практику штучне запліднення вівцематок і використовувати найбільш високоцінних, високопродуктивних баранів-плідників; застосовувати заходи щодо зміцнення кормової бази, поліпшення годування овець, серйозно приділяти увагу у напрямках вирощування ярок для ремонту маточного стада.

Ми мали на меті, не вдаючись до завезення чистопородного поголів'я, використовуючи вівцематок місцевої популяції для схрещування з високо продуктивними баранами, створити високо продуктивне стадо цигайських овець, добре пристосованих до місцевих умов придунайської зони Буджацького степу з високою інтенсифікацією землеробства.

Висновки. Аналіз вище наведеного матеріалу, що характеризує продуктивні особливості овець дозволяє зробити наступні висновки: 1. У результаті схрещування місцевих цигайських овець з тонкорунними, а потім знову з цигайськими, при значному впливі природного відбору, утворене помісне поголів'я овець набуло певні господарсько-корисні ознаки, які багато в чому відрізняють їх від вихідних порід. Вони мають іншу конституційну структуру, яка визначається у морфоанатомічних, фізіологічних і деяких інших особливостях. 2. Організм цих овець має гарну адаптивність і пластичність, що при поліпшенні годування дозволяє отримувати від них досить високий приріст і збільшувати вовняну і м'ясну продуктивність. 3. Низькі показники продуктивності цих овець адекватні тим умовам, в яких вони вирощувалися. Однак ці вівці проявляють різну ступінь реактивності, тобто здатність асимілювати дані умови зовнішнього середовища, що проявляється у великій фенотипичній різноманітності. 4. Утворена у даній зоні місцева популяція овець є цінним селекційним матеріалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богдан М.К. Спадковість, повторюваність і кореляція основних господарсько-корисних ознак у овець цигайської породи / М.К. Богдан // Аграрний вісник Причорномор'я. – Вип.58. – Одеса: ТЕС. 2011. – С. 132 – 135.
2. Богдан М.К. Селекційно-генетична характеристика овець цигайської породи різних внутрішньопорідних типів у різних природно-кліматичних умовах України /М.К. Богдан // Аграрний вісник Причорномор'я. – Вип. 87-2. – Одеса: 2018. – С. 15-20.
3. Кіяткін П.Ф. Процес генетично обумовлених відмінностей гомеостазу овець/ П.Ф. Кіяткін. – Праці УзНІЖ, 1976, вип.23. – С.11-16.

СОСТОЯНИЕ ВОСПРОИЗВОДСТВА ВЫСОКОПРОДУКТИВНОГО СТАДА ОВЕЦ В СПК «КРИНИЧНОЕ» БОЛГРАДСКОГО РАЙОНА ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

Богдан Н. Н. , Богдан Н. К.

На сьогодні овцеводство в Україні утратило можливість збільшення виробництва продукції за рахунок екстенсивного фактора, тому подальший його ріст в відповідних умовах стало можливим, головним чином, за рахунок збільшення непрямої продуктивності тварин. Таким чином, збільшення продукції овець можна вирішити при використанні овець цигайської породи різних внутрішньопорідних типів в відповідних природно-кліматичних зонах. Тому виникає необхідність вивчення племенної цінності тварин за господарсько-корисними ознаками в межах конкретного стада.

Ключевые слова: *овцы, живая масса, шерсть, настриг, длина, тонина.*

CONDITION AND CREATION OF A HIGHLY PRODUCTIVE FLOCK OF SHEEP IN APC “KRYNYCHNE” OF BOLGRAD DISTRICT OF ODESSA REGION

Bogdan N.N., Bogdan N.K.

The general condition of sheep breeding of the SEC was studied, indicators of live weight, wool productivity of ewes and bright animals were determined. As a result of crossbreeding of local Tsigai local Tsigai sheep with fine-fleece, and then again with Tsigai sheep, with a significant influence of natural selection, the formed local livestock of sheep acquired certain economically useful traits that distinguish them from the original breeds in many ways.

Key words: *sheep, live weight, wool, shearing, length, tonnage.*